UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

De Præsvmptionibvs. Titvlvs XXIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

celebratam eſſe proponas *a*, nec per teſtes ad hoc à te inductos de certo fuerit tempore facta fides, & ideò non appareat quod ſuper illa venditione deponant, quam conſtat per dictum inſtrumentum determinato tempore fuiſſe contractam, hujuſmodi probatio videbatur ineffi-cax ad intentionem contrariam elidendam. Verùm re-ſponſionem iſtam eſſe proponebas invalidam: quoniam cùm utraque pars à nobis interrogata, fuiſſet in jure confeſſa, quòd unica tantùm venditio ſuper domo con-tracta fuerit: & ex depoſitionibus teſtium liqueat ven-ditionem conditionalem fuiſſe: ex utriuſque confeſſione colligitur ejuſdem domus venditionem conditionalem emiſſe, non puram, non obſtante quòd ipſa interroga-tio facta fuerit poſtquam à partibus extitit in cauſa con-cluſum, cùm judex (qui uſque ad prolationem ſententiæ debet univerſa rimari) poſſit interrogare de facto quo-tiens dubitationis aliquid *b* occurrit. [4 & 5.] De con-ſilio fratrum noſtrorum pronunciavimus, venditionem prædictæ domus fuiſſe conditionaliter celebratam, & te ob hoc *c* nullatenus obligatum ad traditionem ipſius: ſuper hoc memorato Ioanni ſilentium imponentes. Sen-tentiam verò judicum prædictorum, qui aliàs juſtè pro-nunciaſſe noſcuntur (cùm hujuſmodi exceptio coram ipſis nec probata fuerit nec objecta) quò ad dictum capitulum infirmamus, eam quò ad alios articulos *d* auctoritate apoſtolica confirmantes.

[1 *In quo profitebaris te propria voluntate vendidiſſe ac tradi-diſſe domum ipſam eidem Io. heremitæ, & poſtea CLXXX. librarum pretium recepiſſe.*]

[2 *Sed licet tabellio venditionem puram extitiſſe firmavit, prout in ſerie inſtrumenti continetur, utrum tamen ſub conditione vel puri fuerit contractus initus, dixit ſe minimè recordari.*]

[3 *Satis eſt etenim ſi propter tabellionis auctoritatem, qui ſuum officium fideliter adimplere præſumitur, cùm ad hoc ex juramento teneatur, tanta fides adhibeatur inſtrumento confecto, quanta foret duobus idoneis teſtibus adhibenda: ſed cùm per quatuor teſtes omni exceptione majores fuerit manifeſtè probatum, ſupradictam vendi-tionem fuiſſe conditionaliter celebratam, eorum depoſitiones aſſerunt inſtrumento meritò præferendas.*]

[4 *Hic igitur & aliis tam coram nobis quàm coram prædicto capellano propoſitis & plenius intellectis.*]

CAP. XI.

Defectus literæ non vitiat reſcriptum.

Honorius tertius.

EX parte *e* chariſſimæ in Chriſto filiæ B. quondam *f* Anglorum reginæ fuit propoſitum. [& infrà.] Quia reſcriptum Apoſtolicum pro eo quòd in hac dictione, ſpoliarunt, hæc figura O, deerat, aſſeritur vitioſum: man-damus, quatenus hoc non obſtante in negotio ipſo ratio-ne prævia procedas.

CAP. XII.

Licitè appellatur à judice, qui parti hoc petenti, non facit edi communia inſtrumenta.

Gregorius IX. *priori ſancti Bartholomæi & deca-no de Arcubus London.* g

G. Perpetuus vicarius eccleſiæ de Recham nobis ex-poſuit, quòd cùm prior & conventus de Ledis eum ſuper decimis coram judicibus auctoritate Apo-ſtol. conveniſſent, & dictus G. ſuper ſimilibus coram ipſis reconveniſſet eoſdem, quia dicti judices copiam quorundam inſtrumentorum communium, quæ habe-bat pars altera, & per quæ intendebat intentionem ſuam ſuper principali fundare, fieri non faciebant eidem hoc cum inſtantia poſtulanti, noſtram audientiam appellavit. Ideoque mandamus, quatenus ſi eſt ita, revocato in ſta-tum debitum, &c.

CAP. XIII.

Scripturæ contrariæ ab eodem productæ, fidem non faciunt.

Idem.

IMputari ei *a* poteſt, qui contrarias inter ſe ſcripturas in judicio protulit, fidem ſibi adinvicem derogantes, cùm in ipſius fuerit poteſtate, quam voluerat non pro-ferre.

CAP. XIV.

Si in inſtrumento debiti exprimitur cauſa, condemnatur debitor, niſi probet indebitum: ſi non exprimitur, neceſſe eſt, ut creditor pro-bet id fore debitum.

Idem.

SI cautio, quam à te indebitè proponis expoſitam, in-determinatè loquatur, adverſarius tuus tenetur oſten-dere debitum, quod continetur in ea. Sed ſi cauſam, propter quam hujuſmodi ſcriptura proceſſerit expreſſeris in eadem, confeſſioni tuæ ſtatur: niſi probaveris te id indebitè promiſiſſe.

CAP. XV.

Auctoritate ordinarii poteſt notarius tabellionis mortui notas in publicam formam redigere.

Idem *L. tabellioni.*

CVm P. tabellio morte *b* præventus, quædam non perfecerit inſtrumenta, quæ in nota redacta fuerant ab eodem: Ad petitionem eorum, ad quos pertinent, auctoritate ordinarii judicis poteris ea fideliter in publi-cam formam redigere, habitura per hoc perpetuam fir-mitatem.

CAP. XVI.

Inſtrumentum exemplatum per tabellionem auctoritate ordina-rii, eandem vim habet cum originali.

Idem.

SI inſtrumenta propter vetuſtatem, vel propter aliam juſtam cauſam exemplari petantur. Coram ordina-rio judice vel delegato ab eo ſpecialiter præſententur: qui ſi ea diligenter inſpecta, in nulla ſua parte vitiata re-pererit, per publicam perſonam illa præcipiat exemplari, eandem auctoritatem per hoc cum originalibus habi-tura.

DE PRÆSVMPTIONIBVS.

TITVLVS XXIII.

CAP. I.

Sicut manifeſtè nocens eſt pœnæ obnoxius, ita & occultus, licet poſtea dicat ſe joco feciſſe.

Salomon *in Parabolis.* c

SIcut noxius eſt, qui mittit lanceas & ſagittas in mor-tem, ita vir, qui fraudulenter nocet amico ſuo, & cùm fuerit deprehenſus, dicit, ludens feci.

CAP. II.

Ex violenta præſumptione fertur definitiva, & eſt caſus no-tabilis.

Idem. *d*

AFferte mihi gladium. Cumque attuliſſent, ait: divi-dite infantem vivum, & date dimidiam partem uni,

a *Infero quòd per confeſſionem rei, ubi debitum eſt liquidum, admittitur recompenſatio. l. Iulianus. §. offerri. De act. emp.* b *vi-de Labeo, de interr. act. l. 1. & 2. cod. tit.* c *Hæc 2. verba, ob hoc, deſunt in vetuſtiorib.* d *hæc verba, auctoritate Apoſtolica, deſunt.* e *vid. Rom. conſ. 348. Bald. in l. imperator. ff. de ſtat. hom. & Iaſ. in l. ſi quis mihi bona, de acqu. hæredi.* f *Anglicorum.* g *Lugdun.*

a *Vid. Anton. de Butr. in c. noſtra. ſup. de teſtibus. & ca. ex teno-re. ſup. de reſcr. Bart. & Salic. in l. ſcriptura. C. de fide inſtrum. Bald. in l. imperator. 1. De ſtat. hom.* b *Vide Matt. de afflict. ſuper conſt. Neapol. in ca. Bajulos omnes. not. 13. & ſeq. Bal. conſ. 62. l. 5. Alex. conſ. 136. & 151. l. 1.* c *Ca. 26. & c. 1. eod. tit. in 1. compil.* d *in judi-cio duarum mulierum, l. 3. Reg. c. 3. & c. 2. eod. tit. in 1. comp.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

& dimidiam partem alteri. Dixit autem mulier, cujus filius erat vivus, ad regem (commota ſunt quippe viſcera ejus ſuper filio ſuo) obſecro domine, date illi infantem vivum, & non occidatur: econtrario alia *a* dicebat, nec mihi, nec tibi: ſed dividatur. Reſpondit Rex & ait: Date huic infantem vivum, & non occidatur, hæc eſt enim mater ejus.

CAP. III.

Converſatio in adoleſcentia facit præſumptionem in ſenectute.

Hieronymus *in Parabolis.* b

EX ſtudiis ſuis intelligitur puer. Quicunque enim virtutibus ſtudet, cum modeſtia continentiæ, auditioni ſapientum, obſervantiæ mandatorum Dei, maximè ſimplicitati & humilitati videris, hujus munda & recta opera intellige.

CAP. IV.

Præſumitur contra illum, qui dilationibus ſubterfugit judicium.

Bonifacius Papa *Epiſcopis Galliæ.*

NVllus dubitat *c*, quòd ita judicium nocens ſubterfugit quemadmodum ut abſolvatur, qui eſt innocens, quærit: confitetur enim de omnibus, quiſquis ſe ſubterfugere judicium dilationibus putat.

CAP. V.

Qui ex duobus illatis alterum negat, reliquum aſſirmare præſumitur.

Gregorius *in homilia.* d

NOnne *e* benedicimus, quia Samaritanus es tu, & dæmonium habes? Reſpondit Ieſus: Ego dæmonium non habeo.

Duo quippe illata fuerunt ei: unum negavit, alterum tacendo conceſſit.

CAP. VI.

Ex præteritis præſumitur circa futura.

Idem *Maximo Epiſcopo.* f

MAndata cœleſtia efficacius gerimus *g*, ſi noſtra cum fratribus onera partiamur. Proinde ſuper cunctas eccleſias Siciliæ te vices Apoſtolicæ ſedis miniſtrare decernimus.

Quas non loco tribuimus, ſed Perſonæ. Quia ex tranſacta in te vita didicimus, quid te ſubſequenti converſatione tua præſumamus.

CAP. VII.

Ex vicinitate præſumitur notitia facti loci vicini.

Idem. *h*

QVosdam: & *i* infrà. Aphrica verò qualiter mortalitate & languoribus vaſtetur, quanto viciniores eſtis, credo quòd ſubtilius cognoviſtis.

CAP. VIII.

Præſumitur factum notum in vicino loco, quod eſt notum in remoto.

Idem *Victori Epiſcopo.* k

QVanto: & infrà. Latere te in vicino non potuit, quod ad nos in longinquo pervenit.

CAP. IX.

Ex præteritis præſumitur circa futura.

Hieronymus *ſuper Oſee.* l

SCribam eis multiplices leges meas. Et prius datis, & neglectis adparet, quòd has negligent.

a *Illa.* b *C.20. & c.4. eo. tit. in 1. comp. Huc ſpectat l. is qui §. divus. de tut. & cur. dat. & §. ſervos. in gloſſ. deſierunt, Inſt. de rer. diviſ.* c *Ca.5. eod. tit. in 1. comp.* d *Homilia 18.* e *Ca.6. eod. tit. in 1. comp. Bald. in l. C. de ſacr. eccleſ.* f *Greg. l.2. epiſt.4. regiſtri.* g *Ca.7. eod. tit. in 1. compilat. & c.1. tit. de offic. vic. in 1. comp.* h *Greg. l.7. epiſt. 123. ſive 127. regiſt.* i *Ca.7. eod. tit. in 1. comp.* k *Greg. in re. l.10. epiſt.33. & 34.* l *Ca.8. & 10. eod. tit. in 1. comp.*

CAP. X.

Efficacior probatio requiritur ab eo, qui probare vult illud, quod non eſt veriſimile.

Alexander III. *Decano Caſtren.* a

QVia veriſimile *b* non eſt, quòd H. Presbyter [illegible] natum eccleſiæ R. capellano conceſſerit, & ab [illegible] jusdem eccleſiæ acceperis vicariam. Provideas [illegible] hoc probationem recipias, niſi communis loci [illegible] habeat, vel tales perſonæ adpareant, de quibus [illegible] non ſit, quòd debeant dejerare. Quoniam ſæpe [illegible] git, quòd teſtes facilè corrupti inducantur ad falſum [illegible] ſtimonium proferendum.

CAP. XI.

Per cohabitationem diutinam & famam de matrimonio [illegible] tractib. matrimonialibus, ac alia adminicula probatur [illegible] nium. Pannor.

Idem *Genuen.* c *Archiepiſcopo.*

ILlud quoque *d* nobis innotuit, quòd cùm libera [illegible] lier per decem annos & ultrà, cuidam ſervo [illegible] cohabitaverit, & ab eo fuerit carnaliter cognita, [illegible] ipſum adſerit ſuum non eſſe maritum. Verum [illegible] vindicans in uxorem, oſtendit publicum inſtrumentum, in quo ſeſe conjuges nominant, & per quod ipſum [illegible] nationem propter nuptias feciſſe adparet. Mulier [illegible] inſtrumentum illud adſerens vitioſum, ut ſervo [illegible] fraudaretur, plures teſtes produxit, quòd ille ab [illegible] ejus ſæpe rogatus, ut eam deſponſaret, nec deſponſavit, nec deſponſaturum ſe ipſam firmiter adſerebat: [illegible] tem non niſi prædicto inſtrumento, & quibuſdam [illegible] bus, qui viderant annulos deferentem ipſam, [illegible] xorem: ſed mulier de more illarum, quæ [illegible] dunt, ſe annulos detuliſſe dicebat. Verum, [illegible] juſmodi dubietate, fama viciniæ magis debet [illegible] fama loci habet, quòd vir ipſam in lecto *e*, & [illegible] ſicut uxorem tenuerit (cùm matrimonium ſit [illegible] fœminæ conjunctio, individuam vitæ conſuetudinem retinens,) cogenda eſt mulier, ut eidem viro adhæreat [illegible] viat conjugali: præſertim ſi præſcriptum inſtrumentum ab eo conditum fuerit, qui officium ſuum fideliter [illegible] plevit.

CAP. XII.

Per violentam præſumptionem probatur carnis copula.

Idem *Archid. Genuen.* f

LIteris *g* fraternitatis tuæ receptis nobis [illegible] cùm P. ab A. muliere, quam in uxorem acceperat [illegible] teret ſeperari, adcuſatores matrimonii produxit [illegible] ſtes firmiter adſerentes, quòd poſtquam mulier [illegible] dicto viro contraxerat matrimonium, [illegible] viri ejusdem ſolum cum ſola, nudum cum nuda [illegible] dem lecto jacentem, ea (ut credebant) intentione [illegible] cognoſceret carnaliter *h*, viderunt, multis locis [illegible] & latebris ad hoc commodis, & horis electis: [1] Conſul. tuæ taliter reſpondemus, quòd ex [illegible] violenta, & certa ſuſpicione fornicationis, [illegible] tia divortii promulgari: ita quidem, ut vir [illegible] beat, mortua illa ducendi aliam, muliere [illegible] gii remanente.

[1 *Et publica fama conſentit, quòd poſt* [illegible] *trimonium ſe miſcuerunt ad invicem, quod in* [illegible] *publicè, ut aſſeris, ſunt confeſſi, quamvis &* [illegible]

a *al. Caſtrenſi.* b *Ca.11. eod. tit. in 1. compil.* c [illegible] *ſi.* d *Ca.14. de ſponſ. in 1. comp. & poſt* [illegible] *p.50 c.42.* e *Nota ſigna aliqua ſicut uxorem* [illegible] *Bald. in ca. Ego N. De jurejur. & in cap. ex* [illegible] f *In quibuſdam deeſt inſcriptio, ut in 2. comp.* [illegible] *tit. in 2. comp. Vide Matth. ſing.116. & Alexand* [illegible] *proceſſu.* h *In C. Bart. ut eam cognoſceret carnaliter* [illegible] *in ſec. &c.*

matrimonium feciſſe negarent. dicitur quoq; de muliere prædicta, quòd de marito ſe ſimulans concepiſſe, alienum partum jam baptizatum, ut ferunt, ſe mentita eſt peperiſſe, & rebaptizari faciens virum ſuum decepit. procedente verò tempore cùm fama empti alieni partus fraudem detegeret, parentibus à quibus eum emerat (?) reſtituit, poſtea veneficium potum & alias vitæ inſidias viro paraſſe eadem mulier perhibetur. Quia igitur nos duxit tua f. conſulendos, ſi ad diſſolvendum matrimonium prædictæ probationes ſufficiant.

CAP. XIII.

Idem dicit, ut præced. cap.

Clemens III.

Tertio loco quæſtionis *a* hujuſmodi modum tua f. petiit explicari, an juvenis ſponſam, in quam per verba de præſenti conſenſit, debeat uxorem habere: ad quorum matrimonium impediendum neptis ipſius ſponſæ proſiliens, *b* ſe à juvene carnaliter præcognitam proponebat: à qua producti teſtes dixerunt ſe pro certo credere, quòd illa dicti juvenis extiterit concubina: adjicientes, quod eos in ſimul viderant per plana & nemora, vias, invia, pluries convagantes: & teſtimonium viciniæ ſuper hoc recepiſſe dicebant. Ad majorem verò certitudinem (quia minus ſufficienter credidiſti eſſe probatum, quod eadem mulier adſerebat) tam ipſa, quàm juvenis juramentis adſtricti ſeorſum confeſſi ſunt, quòd ſe invicem carnaliter præcognoverant: licet juvenis nollet ab ea, quam deſponſaverat, ſeparari. Nos autem, quæ dicta ſunt intelligentes, præſertim cùm hoc non dicatur occultum, ſed quaſi prædicetur à pluribus manifeſtum, conſultius eſſe credimus, ut matrimonialiter non *c* conjungantur, ſed ſolutis ſponſalibus ſeparentur.

CAP. XIV.

Propter præſumptionem etiam vehementem, non debet quis de gravi crimine condemnari.

Innocentius III. *Nivernen. Epiſcopo & Archidiacono Bituricen.*

Literas veſtras recepimus *d*, continentes, quòd cùm cauſa, quæ vertitur inter Altiſſiodoren. Epiſcopum, & quoſdam Burgenſes de charitate, quos idem Epiſcopus de hæreſi impetebat, vobis & Abbati Collonenſi, à ſede Apoſtolica delegata fuiſſet, utraque pars vos duos ſub certa pœna, ſibi arbitros ſtatuerunt, delegata vobis nihilominus poteſtate reſervata: G. autem lator præſentium, unus ex illis hæreſim ſuam fuerat publica voce confeſſus, & de fratre ſuo ſimiliter recognoverat, quòd eodem ſecum laborabat *e* errore: [1 & ʒ.] Nos verò prædictum G. ſuſpectum de hæreſi vehementer habuimus, tum quia quod ante dixerat, poſtea ſe dixiſſe negavit: tum quia vel mendacium prius dixit in fratrem, adſerendo illum hæreticum, vel perjurium poſtea commiſit in Deum, purgando illum de hæreſi: quorum utrumque reddit illum valde ſuſpectum: quanquam veriſimilius *f* videatur, quòd eo tempore, quo tanquam verè pœnitens ab hæreſi revertebatur ad fidem, tam grave mendacium non dixiſſet, præſertim in fratrem, quem tanquam chariſſimum, non adſeruiſſet hæreticum, niſi fuiſſet accenſus zelo fidei orthodoxæ. unde præſumitur, quòd cùm poſtea purgavit illum de hæreſi, turpiter dejeravit. Quocirca mandamus, quatenus cùm propter ſolam ſuſpicionem (quamvis vehementem) nolumus illum de tam gravi crimine condemnari, talem & tantam ſecuritatem recipiatis ab ipſo, præter juratoriam cautionem, quod timore pœnæ corporalis *a* debeat coërceri, diſcretam ei pœnitentiam injungentes, ex qua valeat adparere utrùm in tenebris ambulet, an in luce: utrúmve ſit verè pœnitens, an fictè converſus: & ſi eum hoc modo verum catholicum cognoveritis, non ſinatis ipſum indebitè moleſtari: alioquin eum tanquam hæreticum condemnetis.

[1 *Qui cùm de fide ſua coram ven. f. n. Bituricen. archi. conveniretur, eiq; purgatio facienda per eundem* VV. *qui verè pœnitens & catholicus credebatur, eſſet indicta: tunc ipſe* VV. *fratrem ſuum, quem publicè aſſeruerat hæreticum, præſtito juramento catholicum eſſe firmavit, & ſic à præfato Epiſcopo duo contraria proponebatur dixiſſe: unde ab Epiſcopo & perjurus & hæreticus cenſebatur. Ex contrario verò idem* VV. *propoſuit quòd licet de ſe publicè confeſſus fuiſſet, nihil tamen de fratre fuerat confeſſus. unde bene poterat illum purgaſſe, maximè cùm à duobus capellanis de Albiniaco, qui conſcientiam illius noverant, ſe dicat audiviſſe, quòd tanquam catholicum poterat illum ſecurè purgare, qui eorum literas poſtea vobis oſtendit. Sed Epiſcopus ſuper eo quod de fratre negaverat, protinus eum per ipſum & unum Presbyterum & alium Diaconum coram vobis convicit: unde ipſum prolapſum in hæreſim aſſerebat. Nos igitur in prædictum* VV. *contrarietates notabiles attendentes, ipſum cum literis noſtris ad præſentiam noſtram tranſmiſiſtis, bonis ejus interim annotatis, donec de perſona ejus & bonis quod ſtatuendum foret, ſtatuere curaremus, adjicientes quòd cùm idem* VV. *apud vos cum quibuſdam inſtaret, ut purgationem reciperetis ipſius ſicut aliorum quorundam: vos juramentum ejus, eò quòd ſibi contrarius videbatur, admittere noluiſtis, purgatione tamen pro eo per manum* VIII. *bonorum virorum admiſſa. quia verò vulpeculæ, quæ moliuntur vineam Domini demoliri, ſagaci ſunt ſtudio capiendæ: nam vulpes foveas habent, & volucres cœli nidos.*]

CAP. XV.

Non præſumitur incontinens in ſenectute, qui in juventute continuit, maximè ſi eſt literatus.

Idem *Genadien. Epiſcopo & Abbati Deciquorum.*

Cum in juventute ſua *b* Quinqueccleſien. Epiſcopus adeò ſe maturum, honeſtum & providum exhibuerit, ut ab eccleſia Romana meruerit pallio decorari: non eſt de levi credendum, quòd poſtquam ad ſenilem *c* pervenit ætatem, turpiter abjecerit jugum Domini, fœtores libidinis amplexando: cùm labes hujuſmodi quæ nonnunquam in juventute contrahitur, in ſenectute frequentius expietur. Quis præterea de facili crederet, quòd vir præditus ſcientia literarum, propriæ ſalutis oblitus, ad eam paſſionis ignominiam ſe converteret *d*, ut cum propria nepte abominabilem perpetraret inceſtum? cùm etiam ſecundùm ſententias ethnicorum naturale fœdus inter tales perſonas, nihil permittat ſævi criminis ſuſpicari *e*. Licet igitur Rex Hungariæ eundem Epiſcopum nobis per nuncios & literas de tali crimine detuliſſet, poſtulans, ut malum hujuſmodi pernicioſum exemplo de Hungarica eccleſia toleremus: Quia tamen ejus ſuggeſtio non de charitatis radice procedere videbatur, noluimus aures noſtras, quaſi malignis delationibus inclinare. Sed *f* ut probaremus, ſi ſpiritus eſſet ex Deo. *g* Aurienſi Epiſcopo dedimus in mandatis, ut prudenter & cautè à Coëpiſcopis indagaret, utrum præfatum Epiſcopum crederent tali labe reſperſum. Qui nobis poſtmodum reſcripſerunt, quòd eum virum

a *Ca. 1. tit. de ſponſal. in 2. compil.* b *Quòd ſit audiendus, qui ſuam turpitudinem allegat ob animæ periculũ evitandum, vide Juſtinian l. Juſjurandũ quod ex conventione. §. procurator. De jurejuran.* c *jungantur.* d *Ca. 1. eod. tit. in 3. comp.* e *Quid contineatur ſub hoc infr. patet in gloſſ. ſuper verb. purgando.* f *videtur, al. videbatur.*

a *Temporalis, in omnibus vet. lib. & in vet. compilatione.* b *Ca. 2. eod tit. in 1. compilation.* c *poſtq. venit & ſ. at. &c.* d *converterit.* e *vide l. ut vim. & ibi gloſſ. & Doct. ff. de juſti. & jur.* f *al. Sed ut prob. ſpirit. ſi eſſent ex Deo, &c.* g *Ianuenſi.*

honeſtæ converſationis eſſe credebant, perſonam illius multipliciter commendantes.

CAP. XVI.

Is, pro quo beneficiando ſcribitur cum clauſula, ſi idoneus fuerit, non tenetur probare ſe idoneum, cùm idoneus præſumatur.

Idem a *Archidiac. & Præpoſito Mediolan.*

DVdum *b* archidiac. Mediolan. dedimus in mandatis, ut C. ſcholarem à Presbytero ſancti Victoris in clericum ejusdem eccleſiæ recipi faceret, & in fratrem: *c* & infrà. Sed Presbyter memoratus Archidiaconi declinans examen, aſſeruit, quòd nequaquam ſufficiebant duobus clericis facultates eccleſiæ memoratæ, adjiciens, quòd prædictus C. non erat idoneus ad illius eccleſiæ beneficium obtinendum: & infrà. Cauſam vobis duximus committendam ita, ut ex illa clauſula, ſcilicet ſi perſona fuerit idonea, quæ noſtro reſcripto reperitur inſerta, eidem ſcholari probandi ſe idoneum nulla neceſſitas imponatur: cùm prima facie præſumatur idoneus, niſi aliud in contrarium oſtendatur.

DE IVREIVRANDO.

TITVLVS XXIV.

CAP. I.

Agi poteſt ad relaxationem juramenti, cujus implementum turpitudinem continet ex parte ſuſcipientis. h. d. quò ad intellectum, & eſt caſus notabilis. Abbas.

Gregorius III. d *univerſis Chriſtianis.*

EX adminiſtrationis: *e & ſ.* Mandamus, quatenus creditores ad juramenta ſuper uſuris ſibi ſolvendis præſtita, relaxanda *ſub. contradict. abb. ob.* eccleſiaſtica diſtrictione cogatis.

CAP. II.

Non valet juramentum præſtitum à prælato de non repetendis rebus eccleſiæ. Vel ſic: A juramento meticuloſo fit abſolutio per judicem eccleſiaſticum.

Gregorius *in Regiſtro.* f

PErvenit ad nos *g* Laudicen. Epiſcopum ab Ar. comite rebus ſuis ſpoliatum, & jurare compulſum, quòd non repeteret ſic ablata. Cognita igitur contumelia, valde doluimus: aſſerentes ipſum Epiſcopum nullius juramenti vinculis ſuper hoc poſſe conſtringi: quem tamen abſolvimus, quia nefandiſſima coactione juravit.

CAP. III.

Non deierat, qui juramenti implementum in melius commutat. Et non aſtringitur quis juramento ad implendum, quod juravit, ſi ab alia parte non impletur, cujus reſpectu præbuit juramentum.

Idem *regi Francorum.*

PErvenit *h* ad nos [1 & ſ.] Non enim propoſitum aut promiſſum infringit, qui in melius illud commutat. Nec tu ei, etiamſi promiſſum tuum juramento, vel fidei obligatione interpoſita, conditione firmaſſes, aliquatenus teneris, ſi conſtat eum conditioni minimè paruiſſe.

[1 *Quòd cùm jam pridem ad partes Alverniæ, &c.*]

a *Archiepiſcopo.* b *Ex hoc Decr. collige, quemlibet præſumi bonum, de quo art. præter Fel. vide Alex. conſ. 127. inci. Salvatoris in 3. volum.* c *vide Angelum.* d *In duobus vetuſtiſſimis, nonus: in cæteris 3. habetur. in uno octavus. quod rectius videtur. Hoc caput inordinatè & præpoſterè ſequentibus eſt præpoſitum, cùm ſit ex ſec. compi. ſequentia ex 1.* e *Ca. 4. eod. tit. in 2. compil.* f *al. ex Regiſtro Gregorii.* g *Ca. 9. eod. tit. in 1. compil. & poſt conc. Lat. ſub Alex. III. p. 17. c. 7.* h *Ca. 10. eod. tit. in 1. compil. ſed neq; hoc c. dicit Ant. Auguſt. ſe invenire in reg. B. Gregor. vide B. Thom. 2. 2. q. 89. art. 7. & q. 88. art. 2. & 12.*

CAP. IV.

Ponitur forma juramenti ſeptem cap. continens, ſecundum quam jurant Papæ Epiſcopi: ſed hodie omnes recipientes dignitatem à Papa ſibi jurant. hoc ſit pro ſummario & diviſione.

Idem *Petro Subdiacono.*

EGO *a* N. Epiſcopus ab hac hora in antea fidelis ero ſancto *b* Petro, ſanctæque Romanæ eccleſiæ, domnoque meo Papæ C. ejusque ſucceſſoribus canonicè intrantibus. Non ero neque *c* in conſilio, neque in facto, ut vitam perdat aut membrum *d*, vel capiatur mala captione. Conſilium, quod mihi aut per ſe, aut per literas, aut per nuncium manifeſtabit, ad ejus *e* damnum nulli pandam: Papatum ſanctæ Romanæ eccleſiæ & regulas ſanctorum patrum adjutor ero ad defendendum & retinendum (ſalvo ordine meo) contra omnes homines. Vocatus ad ſynodum veniam: niſi præpeditus fuero canonica præpeditione. Legatum Apoſt. ſed quem certum eſſe cognovero, in eundo & redeundo honorificè tractabo, & in ſuis neceſſitatibus adjuvabo.

Limina Apoſtolorum ſingulis annis aut per me, aut per certum nuncium viſitabo: niſi eorum abſolvar licentia. Sic me Deus adjuvet, & hæc ſancta evangelia.

CAP. V.

Non tenetur clericus Epiſcopo ſuo obedientiæ juramentum præſtare, niſi ratione adminiſtrationis ſibi conceſſæ.

Vrbanus Papa.

NVllus Epiſcopus clericos ſuos (niſi fortè, quibus ecclesiaſticarum rerum commiſſa fuerit diſpenſatio) ſibi jurare compellat.

CAP. VI.

Qui ſe obligavit ad uſuras ſolvendas, ſolvere non cogitur, niſi juraverit: quo caſu cogitur, ſed repetit.

Alexander III. *Epiſcopo Vigilen.*

DEbitores *i* ad ſolvendas uſuras, in quibus ſe obligaverant, cogi non debent. Si verò de ipſarum ſolutione juraverint, cogendi ſunt domino reddere juramentum. Et cùm uſuræ ſolutæ fuerint, creditores ad reſtituendas ſunt eccleſiaſtica ſeveritate (ſi neceſſe fuerit) compellendi.

CAP. VII.

Debitor, qui juravit creditori nullum gravamen ſuper ... rata inferre, donec ſolverit debitum, non auditur ... volendo compenſare fructus in ſortem: ſed debet prius ... integraliter ſolvere, & demum rem cum fructibus inde ... poſcere. h. d. & eſt caſus not.

Idem *Rothomagen. Archiepiſcopo, & ejus ſuffraganeis.*

AD noſtram noveritis audientiam perveniſſe, quòd cùm P. quibusdam hominibus certam ... mam pecuniæ mutuaſſet, quasdam ab eis poſſeſſiones & reditus recepit in pignore, ipſos juramento ... aſtringens, quòd ſuper illis, donec ſolveret ... niam, nullum ei gravamen inferrent. Licet autem ... poſſeſſionibus illis & reditibus nondum ... ductis expenſis, receperit *l*, tu tamen frater Archiepiſcope eum propter hoc excommunicationis ... aſtrinxiſti: [1 & infrà.] Ideoque mandamus, ... nus recepta à præfato P. ſufficienti cautione, quòd ... debeat parere mandato, abſolvatis eundem. ... debitores ejus, qui prædictas poſſeſſiones & ... tra juramentum ſubtraxiſſe dicuntur, ſi ita eſt, ...

a *Ca. 10. eod. tit. in 1. compil.* b *al. beato.* c ... *abeſt.* d *Quid app. membri veniat, Barto. in l. ... Auth. ſed nov. jur. C. de ſerv. fugit. & 89. diſt. c. ſingula.* e ... f *al. abſolvat.* g *Sancta Dei.* h *Ca. 1. eod. tit. in 1. ...* i *Ca. 2. eod. tit. in 1. comp. & poſt concil. Lat. ...* k ... *eod. tit. in 1. compilat.* l *vid. l. 1. cum not. C. de ...* m *In Cod. Barb. Si ita eſt, per cenſuram eccleſiaſticam ... tis.*

eccleſiaſtica